

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054

Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd om socialnämndens utredning gällande vårdnad om barn i vissa fall;

**HSLF-FS
2023:3**

Utkom från trycket
den 20 mars 2023

beslutade den 10 januari 2023.

Tillämpningsområde och begreppsförklaring

I dessa allmänna råd ges rekommendationer till stöd för tillämpningen av 6 kap. 7–9 §§ och 10 d § föräldrabalken om socialnämndens utredningar enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) gällande vårdnad om barn i vissa fall.

Med utredning avses i de allmänna råden den skriftliga sammanställning av uppgifter som ligger till grund för beslutsfattandet.

Om barnets rättigheter

Av utredningen bör det framgå

- vilken information som har lämnats till barnet,
- när och på vilket sätt informationen har lämnats,
- hur många samtal som har ägt rum med barnet och vilka som har varit närvarande,
- om barnet inte har kommit till tals och skälen till detta,
- hur barnet ser på sin situation och relation till föräldrar, andra närstående och tänkbar vårdnadshavare,
- vilka åsikter som barnet har framfört om ändring av vårdnaden och umgänget med föräldrar och andra närstående,
- om barnet har framfört någon åsikt om vem eller vilka som ska vara vårdnadshavare, och
- om barnet har erbjudits ett avslutande samtal och informerats om vad socialnämnden har kommit fram till i utredningen.

Om barnet

Av utredningen bör det framgå uppgifter om barnets

- levnadssituation,
- relation till föräldrar, eventuella syskon och andra närstående,
- behov av omvårdnad, trygghet och en god fostran,
- behov av umgänge med föräldrar och andra närstående efter en ändring av vårdnaden, samt
- relation till tänkbar vårdnadshavare.

Om barnet är placerat utanför hemmet, bör det även framgå

- när och med stöd av vilken bestämmelse placeringen inleddes,
- med stöd av vilken bestämmelse placeringen pågår,
- hur placeringen fungerar, och
- hur umgänget med föräldrar och andra närstående är utformat och fungerar.

Om föräldrarna (6 kap. 7–8 a §§ föräldrabalken)

Av utredningen bör det framgå uppgifter om föräldrarnas eller föräldrarnas

- levnadssituation,
- relation till barnet och dess eventuella syskon,
- missbruk eller försummelse vid utövandet av vårdnaden om barnet eller andra brister i omsorgen (6 kap. 7 § föräldrabalken),
- förhinder att utöva vårdnaden om barnet och för hur lång tid de förväntas bestå (6 kap. 8 a § föräldrabalken),
- inställning till en ändring av vårdnaden,
- åsikt om vem eller vilka som ska vara vårdnadshavare, och
- inställning till umgänge med barnet efter en ändring av vårdnaden.

Av utredningen bör det vidare framgå vilka åtgärder som har vidtagits för att verka för en återförening i de fall det gäller överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 7 och 8 §§ föräldrabalken.

Om avliden förälder (6 kap. 9 § föräldrabalken)

Av utredningen bör det framgå vem eller vilka den eller de avlidna föräldrarna önskade som vårdnadshavare, om någon sådan uppgift finns. Om det finns en skriftlig handling, bör den läggas till utredningen.

Om tänkbar vårdnadshavare

Av utredningen bör det framgå uppgifter om tänkbar vårdnadshavares eller tänkbara vårdnadshavares

- levnadssituation,
- relation till barnet,
- uppfattning om barnets behov av omvårdnad, trygghet och en god fostran och hur det kan tillgodoses,
- uppfattning om barnets behov av umgänge med föräldrar och andra närstående och hur det kan tillgodoses, och
- inställning till att bli barnets vårdnadshavare.

Om den tänkbara vårdnadshavaren eller de tänkbara vårdnadshavarna har undertecknat ett åtagande, bör det även läggas till utredningen.

Om föreslagen vårdnadshavare är annan än barnets förälder

Om socialnämnden föreslår någon som inte är barnets förälder som tänkbar vårdnadshavare för ett barn som står under endast en förälders vårdnad, bör skälen till varför den föreslagna vårdnadshavaren är lämpligare framgå av utredningen.

Om tillfällig vårdnadshavare

Om det saknas en lämplig person att föreslå som tänkbar vårdnadshavare och socialnämnden bedömer att det finns särskilda skäl för att rätten ska förordna en tillfällig vårdnadshavare, bör det av utredningen framgå uppgifter om de särskilda skälen och ett förslag på någon sådan person (6 kap. 10 d § föräldrabalken). Utredningen bör vidare innefatta en redogörelse av på vilket sätt denne på grund av sina kunskaper och erfarenheter i övrigt är särskilt lämplig för uppdraget.

Om den som föreslås som tillfällig vårdnadshavare har undertecknat ett åtagande, bör det läggas till utredningen.

De åtgärder som har vidtagits för att hitta en lämplig person att föreslå som tänkbar vårdnadshavare bör även framgå av utredningen.

Om referenspersoner

Innan en referensperson kontaktas för att lämna uppgifter till utredningen bör behovet av uppgifterna noga övervägas. Uppgifter bör i första hand hämtas in från personer som utifrån en yrkesmässig roll känner barnet.

Av utredningen bör det framgå uppgifter om referenspersonens

- relation till barnet, föräldrar och tänkbar vårdnadshavare,

- kännedom om barnets sociala situation och dess relation till föräldrar och tänkbar vårdnadshavare,
- kännedom om barnets åsikt om ändring av vårdnaden,
- kännedom om föräldrarnas eller föräldrarnas brister i omsorgen (6 kap. 7 § föräldrabalken),
- kännedom om familjehemsföräldrarnas eller -föräldrarnas förmåga att tillgodose barnets behov av en trygg och god uppväxt (6 kap. 8 § föräldrabalken),
- kännedom om föräldrarnas eller föräldrarnas varaktiga förhinder att utöva vårdnaden (6 kap. 8 a § föräldrabalken),
- uppfattning om barnets behov av omvårdnad, trygghet och en god fostran och tänkbar vårdnadshavares förmåga att tillgodose det, och
- uppfattning om barnets behov av umgänge med föräldrar och andra närstående samt tänkbar vårdnadshavares förmåga att tillgodose det.

Om andra uppgifter av betydelse

Om andra uppgifter av betydelse för sakfrågan framkommer, bör även dessa framgå av utredningen.

Om registeruppgifter

Socialnämnden bör undersöka om det i nämndens register finns information som kan vara av betydelse för utredningen. Uppgifter från polisens misstanke- och belastningsregister bör även hämtas in.

Endast sådana uppgifter från de nämnda registren som är relevanta för sakfrågan bör redovisas i utredningen.

Om socialnämndens analys och bedömning

Av utredningen bör det framgå uppgifter om socialnämndens analys och bedömning avseende

- vilka brister som finns i föräldrarnas eller föräldrarnas omsorg om barnet och på vilket sätt de medför bestående fara för barnets hälsa eller utveckling (6 kap. 7 § föräldrabalken),
- skälen för att det är uppenbart att det är bäst för barnet att det rådande förhållandet får bestå och att vårdnaden flyttas över till familjehemsföräldern eller -föräldrarna som stadigvarande har vårdat och fostrat barnet (6 kap. 8 § föräldrabalken),
- föräldrarnas eller föräldrarnas förhinder att utöva vårdnaden och grunderna till att det förväntas bli varaktigt (6 kap. 8 a § föräldrabalken),
- barnets relation till tänkbar vårdnadshavare och dennes förmåga att tillgodose barnets behov av omvårdnad, trygghet och en god fostran,

- barnets behov av umgänge med föräldrar och andra närstående samt tänkbar vårdnadshavares inställning till och förmåga att tillgodose det,
- hur barnets åsikter har tillmätts betydelse i förhållande till dess ålder och mognad, och
- vad som är barnets bästa utifrån kunskap, beprövad erfarenhet och barnets åsikter.

**HSLF-FS
2023:3**

De slutsatser som socialnämnden kommer fram till bör redovisas i utredningen.

Om interimistiskt yrkande

Om socialnämnden bedömer att det finns behov av att framställa ett interimistiskt yrkande om vårdnad, bör skälen till det framgå av utredningen.

Dessa allmänna råd gäller från och med den 1 maj 2023 och ersätter Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd (HSLF-FS 2017:47) om socialnämndens ansvar vid behov av ny vårdnadshavare.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

PER BERGLING

Ulrica Renström

HSLF-FS kan laddas ned eller beställas via webb:
www.mfof.se/publikationer
e-post: publikationer@mfof.se

Stibo, Horsens Danmark 2023